

3. Про затвердження Порядку функціонування державної системи фізичного захисту. *Офіційний вебпортал парламенту України.*
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1337-2011-п#Text> (дата звернення: 27.10.2023).

4. Про затвердження Правил фізичного захисту ядерних установок та ядерних матеріалів. *Офіційний вебпортал парламенту України.*
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1067-06#Text> (дата звернення: 27.10.2023).

5. Про затвердження Положення про Державний реєстр потенційно небезпечних об'єктів. *Офіційний вебпортал парламенту України.*
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1288-2002-п#Text> (дата звернення: 27.10.2023).

УДК 340

Дмитро КАЛЮЖНИЙ

*здобувач вищої освіти третього (наукового) рівня кафедри права гуманітарно-правового факультету Національного аерокосмічного університету імені М. С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна
e-mail: dmitriykoluznyj555@gmail.com*

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Анотація: розглянуто поняття сучасних інформаційних технологій, їх значення та вплив у різних сферах життя. Дана стисла характеристика базових понять напрямків сучасних ІТ. Проаналізовано сфери використання інформаційних технологій в роботі правоохоронних органів та наведено проблеми та перспективи їх правового регулювання. Зазначено вплив сучасних ІТ на життя та діяльність громадян та наголошено на необхідності правильного правового регулювання усіх сфер використання сучасних інформаційних технологій.

Ключові слова: сучасні інформаційні технології (ІТ), правове регулювання, перспективи розвитку ІТ, проблеми правового регулювання ІТ, безпека.

MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE ACTIVITIES OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES: PROBLEMS AND PROSPECTS OF LEGAL REGULATION

Abstract: The article deals with the concept of modern information technologies, their importance and impact on various spheres of life. The author gives a brief description of the main concepts of modern IT areas. The author analyzes the areas of use of information technology in the work of law enforcement agencies, and presents the problems and prospects of their legal regulation. The author notes the impact of modern IT on the life and activities of citizens and emphasizes the need for proper legal regulation of all areas of modern information technology.

Keywords: modern information technologies (IT), legal regulation, prospects for IT development, problems of legal regulation of IT, security.

Сучасні інформаційні технології (ІТ) представляють собою широкий спектр інструментів, методів та технологій, що використовуються для збору, обробки, зберігання, передачі та аналізу інформації. ІТ включають у себе різні елементи, такі як комп'ютери, програмне забезпечення, мережі, сучасні комунікаційні засоби та інші технології [1, с. 411]. Вони впливають на різні сфери суспільного життя, від бізнесу та науки до медицини та освіти. Технології революціонізують способи спілкування, розвитку та забезпечення послуг, відкривають нові можливості для інновацій і покращення якості життя, відіграють ключову роль в діяльності правоохоронних органів, сприяючи підвищенню ефективності, безпеки та швидкості їх роботи.

У роботі правоохоронних органів ІТ використовуються в наступних аспектах:

1. Електронна база даних: Правоохоронні органи використовують електронні бази даних для зберігання і доступу до інформації що стосується кримінальних записів, підозрюваних, свідків, об'єктів інтересу тощо. Це допомагає в ідентифікації та викритті злочинів.

2. Відеоспостереження: Камери відеоспостереження використовуються для контролю публічних місць та об'єктів і допомагають в попередженні та розкритті злочинів.

3. Аналітика даних: Інструменти аналітики даних допомагають правоохоронцям аналізувати великі обсяги інформації для виявлення злочинних зв'язків та закономірностей.

4. Електронні засоби зв'язку: Сучасні комунікаційні технології, включаючи радіо, мобільний зв'язок та шифровану комунікацію, дозволяють правоохоронцям оперативно обмінюватися інформацією та координувати дії.

5. Підвищення кібербезпеки: Завдяки комп'ютерам та спеціалізованому програмному забезпеченню правоохоронці відстежують та запобігають кіберзлочинам та кібератакам.

6. Використання соціальних мереж: Правоохоронці можуть аналізувати дані з соціальних мереж для виявлення злочинів, моніторингу організованих груп і стеження за зловмисниками.

7. Геопросторовий аналіз: Використання геопросторових технологій допомагає визначити місцезнаходження подій та ресурсів, що полегшує реагування на надзвичайні ситуації та злочини.

8. Технічні засоби ідентифікації: Використання технічних засобів, таких як сканери відбитків пальців, розпізнавання обличчя та інші біометричні методи ідентифікації, допомагає встановити особи та виявити злочинців.

Такі інформаційні технології сприяють підвищенню продуктивності та ефективності правоохоронних органів, а також сприяють покращенню безпеки

громадян і забезпеченню справедливості у суспільстві. Однак, важливо також дотримуватися високих стандартів захисту приватності та прав людини під час використання цих технологій.

Використання інновацій у діяльності органів правопорядку є особливо важливим елементом для ефективного попередження та розслідування правопорушень, створення умов для недопущення негативних тенденцій у суспільстві, сталого розвитку економіки та політичної стабільності. Безумовно, питання використання інноваційних технологій у діяльності правоохоронних органів пов'язане з необхідністю законодавчого врегулювання цієї сфери, вироблення правового підґрунтя, механізмів і умов застосування ІТ правозахисними органами.

Так, в Законі України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 4 лютого 1998 року № 75/98-ВР у сфері правоохоронної діяльності передбачено створення якісно нової організації специфічних режимів зберігання та оброблення інформації, зв'язок з міжнародними правоохоронними органами забезпечать реалізацію активної, наступальної стратегії в боротьбі з правопорушеннями, корупцією, організованою злочинністю, застосування нових інформаційних технологій у розкритті кримінальних правопорушень [2].

У 2007 році Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію Державної програми інформаційно-телекомунікаційного забезпечення правоохоронних органів, діяльність яких пов'язана з боротьбою із злочинністю [3]. Метою Програми названо «створення єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи правоохоронних органів (далі - система), що сприятиме реалізації державної політики з питань боротьби із злочинністю, а саме забезпечить створення умов для поліпшення координації організаційних, профілактичних, оперативно-розшукових заходів, а також підвищить ефективність інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронної діяльності за рахунок удосконалення інформаційної взаємодії шляхом використання сучасних захищених інформаційно-телекомунікаційних систем і проведення стандартизованих (уніфікованих) процедур обміну інформацією.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.10.2014 р. №1118-р «Питання реформування органів внутрішніх справ України» було схвалено розроблені Міністерством внутрішніх справ Стратегію розвитку органів внутрішніх справ України та Концепцію першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ. Згідно з Концепцією запровадження сучасних технологій у діяльності правоохоронців такі: впровадження систем електронного документообігу та автоматизованих інформаційно-пошукових систем, удосконалення електронних баз даних, широке використання систем

відеонагляду за правопорядком, використання терміналів реєстрації відвідувачів, упровадження системи безготівкової оплати штрафів.

Важливим для подальшого розвитку залучення ІТ в діяльність правоохоронних органів є ухвалення в 2017 році Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» [4] і розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні [5].

На підставі аналізу зазначених документів можна визначити наступні перспективи використання сучасних інформаційних технологій в діяльності правоохоронних органів:

1. Покращення ефективності. Сучасні інформаційні технології допомагають правоохоронцям ефективніше виявляти, розслідувати та запобігати злочини;

2. Підвищення безпеки громадян. Інформаційні технології дозволяють правоохоронним органам краще відповідати на загрози та надзвичайні ситуації, що сприяє безпеці громадян;

3. Запобігання кіберзлочинам. Сучасні технології дозволяють правоохоронцям реагувати на кіберзлочини та попереджувати їх;

4. Підвищення прозорості. Інформаційні технології можуть сприяти підвищенню прозорості та відкритості в діяльності правоохоронних органів;

5. Оптимізація ресурсів. Використання інформаційних технологій допомагає правоохоронним органам оптимізувати витрати та ресурси;

6. Глобальна співпраця. Інформаційні технології дозволяють правоохоронним органам співпрацювати та обмінюватися інформацією з правоохоронцями з інших країн у боротьбі з міжнародними злочинами.

Сучасний світ, новітні технології, їх розвиток – не зупинити. Інформаційні технології, простір інтерне речей – це наше сьогодні в якому ми живемо і до якого ми звикли. Їх використання додає комфортності у наше життя, але, одночасно, і усвідомлення можливості використання особистих даних (інформації) кіберзлочинцями, які є новим віянням 21 століття. Таким чином, до проблем використання сучасних ІТ можна віднести:

- приватність і права людини: використання інформаційних технологій в правоохоронній діяльності може порушувати права на приватність та захист особистих даних громадян. Це може бути особливо актуально в контексті масового збору та аналізу даних;

- заборона зловживання: недостатній контроль за використанням інформаційних технологій може призводити до зловживань інформацією та зловживанням владою з боку правоохоронних органів;

- кіберзлочини: зростають загрози кіберзлочинів, які можуть бути спрямовані як на правоохоронців, так і на громадян. Це вимагає постійного вдосконалення кіберзахисту та законодавства щодо кіберзлочинів [6, С. 15];

- брак стандартизації: у багатьох країнах відсутні одночасні стандарти для зберігання та обробки інформації в правоохоронних органах, що може створювати проблеми при обміні інформацією;

- технічні обмеження: наявність старих або несумісних інформаційних систем у правоохоронних органах може обмежувати їхню можливість використовувати сучасні технології.

Загалом, правоохоронні органи повинні бути свідомими та розуміти як потенційні переваги, так і ризики використання сучасних інформаційних технологій. Правильне правове регулювання цього процесу може допомогти забезпечити оптимальне використання цих технологій для підтримки правопорядку та захисту громадян.

Список використаних джерел:

1. Бережна Н. Г. Інтернет речей в транспортній системі / Н.Г. Бережна, Волкова Т. В., Кутя О. В. Монограф, 2020. С. 411-413.

2. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 27-28, ст.182. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Про схвалення Концепції Державної програми інформаційно-телекомунікаційного забезпечення правоохоронних органів, діяльність яких пов'язана з боротьбою із злочинністю: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. N 754-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/754-2007-%D1%80#Text>

4. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України Відомості Верховної Ради, 2017, № 45, ст. 403. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>

5. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>

6. Використання сучасних інформаційних технологій в діяльності Національної поліції України: матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару (28 листопада 2019 р., м. Дніпро). – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. – 140 с. (у авторській редакції) <https://er.dduvs.in.ua/xmlui/bitstream/handle/>